

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

12. Verba O., Vorobel U., Haichenko A., Medvedenko S. (2024). Enforcement of decisions of national courts in cases of compensation for damage caused as a result of armed conflicts. *Social & Legal Studios*, 7(1), 155–163. URL: <https://doi.org/10.32518/sals1.2024.155>

Науковий керівник: д.ю.н., професор, завідувач кафедри цивільного процесу Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Притика Юрій Дмитрович

Ігнатов М. П.
студент 1 курсу магістратури
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

БАЛАНС МІЖ ПУБЛІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ТА ПРАВАМИ ЛЮДИНИ: ПОЗИЦІЯ ЄСПЛ У СПРАВАХ ЩОДО ОБІГУ НАРКОТИКІВ

Проблематика забезпечення балансу між публічною безпекою та дотриманням прав людини у сфері обігу наркотичних засобів набуває особливої актуальності в умовах зростання масштабів незаконного обігу наркотиків як в Україні, так і на міжнародному рівні. За даними ООН, кількість осіб, які вживають наркотики, збільшилася з 240 мільйонів у 2011 році до 296 мільйонів у 2021 році, що свідчить про зростання на 23% протягом десятиліття [1]. В Україні у 2024 році правоохоронними органами було вилучено з незаконного обігу майже 5,5 тонн наркотичних засобів на загальну суму понад 2,6 мільярда гривень [2]. У такому контексті значного значення набуває практика Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), який у своїх рішеннях послідовно визначає межі допустимого втручання держави у приватну сферу особи в інтересах захисту публічної безпеки.

Однією з ключових проблем сучасного правозастосування є необхідність забезпечення належного співвідношення між інтересами суспільної безпеки та основоположними правами людини. Це питання особливо гостро постає у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків, де втру-

чання з боку держави нерідко передбачає обмеження окремих прав і свобод особи, що, своєю чергою, може призводити до порушення принципів верховенства права та справедливого судочинства.

Позиція ЄСПЛ з цього питання є послідовною і зосередженою на забезпеченні дотримання принципів необхідності, пропорційності та законності при здійсненні державного втручання. У справі «Банникова проти Росії» [3] Суд наголосив на неприпустимості використання доказів, здобутих унаслідок поліцейської провокації, вказуючи, що такі дії підривають справедливість судового процесу. ЄСПЛ зазначив, що навіть у межах боротьби з наркозлочинністю, де інтереси публічної безпеки мають важливе значення, ці інтереси не можуть виправдовувати порушення прав особи шляхом її спонукання до вчинення злочину. Такі дії, згідно з позицією Суду, є несумісними із правом на справедливий судовий розгляд, гарантованим статтею 6 Європейської конвенції з прав людини (далі – ЄКПЛ).

Аналогічну правову позицію Суд висловив у справі «Тейшейра де Кастро проти Португалії» [4], підкресливши, що втручання держави шляхом використання негласних агентів має бути суворо обмеженим і контрольованим. ЄСПЛ чітко зазначив, що навіть у межах запобігання тяжким злочинам, зокрема пов'язаним із незаконним обігом наркотиків, використання провокацій для вчинення злочину суперечить принципам справедливого судочинства.

У справі «Ваньян проти Росії» [5] Суд звернув увагу на ризики, пов'язані із використанням анонімних інформаторів та негласних агентів. Було вказано, що їхня діяльність має бути піддана жорсткому контролю, щоб уникнути порушень права на справедливий суд. ЄСПЛ наголосив, що правоохоронні органи не повинні діяти у спосіб, який би фактично створював умови для вчинення злочину особою, яка без відповідного втручання не мала наміру його вчиняти.

У справі «Малінінас проти Литви» [6] Суд зосередився на принципі пропорційності, зауваживши, що ініціатива правоохоронців, яка безпосередньо призвела до вчинення злочину, є порушенням цього принципу. ЄСПЛ зазначив, що втручання правоохоронних органів повинно мати пасивний характер і не створювати штучних умов для вчинення злочину. Надмірне втручання держави в особисту сферу без належного правового підґрунтя підриває легітимність судового процесу.

У справі «Раманаускас проти Литви» (2008) [7] Суд підтвердив, що дії правоохоронців, які провокують особу до вчинення злочину, порушують

статтю 6 ЄКПЛ [8]. ЄСПЛ зазначив, що використання провокації для ініціювання кримінальної поведінки особи, яка не мала наміру вчиняти злочин, є неприйнятним. Суд наголосив на тому, що правоохоронні органи мають дотримуватися високих стандартів обґрунтованості та пропорційності, щоб забезпечити не лише публічну безпеку, а й дотримання прав особи у кримінальному процесі.

Загалом, аналіз наведених справ свідчить про послідовну позицію ЄСПЛ, відповідно до якої забезпечення публічної безпеки, навіть у контексті боротьби з наркокримінальністю, не повинно призводити до порушення основоположних прав і свобод людини. Повага до прав людини, зокрема права на справедливий суд, залишається ключовим елементом правової держави, навіть у сфері, де превалюють міркування безпеки. Використання поліцейських провокацій, необґрунтоване залучення агентів, які спонукають до вчинення злочину, є практикою, що суперечить стандартам, встановленим ЄКПЛ.

Таким чином, позиція ЄСПЛ у справах, що стосуються незаконного обігу наркотиків, чітко окреслює необхідність дотримання принципів законності, пропорційності та необхідності як у правотворчій, так і в правозастосовній діяльності держав. Забезпечення публічної безпеки не може бути підставою для ігнорування прав людини, а політика у сфері боротьби з наркотиками має здійснюватися із безумовним дотриманням міжнародних стандартів прав людини.

Список використаних джерел:

1. United Nations Office on Drugs and Crime. World Drug Report 2023. Vienna: UNODC, 2023. 148 p. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2023.html>
2. Національна поліція України. У 2024 році поліцейські вилучили з незаконного обігу понад 5 тонн наркотиків. URL: <https://www.npu.gov.ua/>
3. Рішення ЄСПЛ від 26.05.2016 року у справі «Банникова проти Росії» (Bannikova v. Russia). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=002-714>
4. Рішення ЄСПЛ від 9.11.1998 р. у справі «Тейшейра де Кастро проти Португалії» (Teixeira de Castro v. Portugal) . URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58193>
5. Рішення ЄСПЛ від 15.12.2005 р. у справі «Ваньян проти Росії» (Vanyan v. Russia). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-150458>
6. Рішення ЄСПЛ від 01.07.2008 р у справі від «Малінінас проти Литви» (Malininas v. Lithuania). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-87223>

7. Рішення від 5 лютого 2008 року у справі «Раманаускас проти Литви» (Ramanauskas v. Lithuania). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-68969>

8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Науковий керівник: д.ю.н., професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Шевчук О. М.

Калараш Р. А.

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ORCID: 0009-0005-8722-5273

e-mail: kalarasroman45@gmail.com

ПОГЛЯДИ ААРОНА БАРАКА НА ПРИРОДУ СУДОВОГО РОЗСУДУ ТА СУДОВОЇ ПОЛІТИКИ

Однією з фундаментальних зарубіжних праць сучасності з питань судової політики та природи судового розсуду є монографія видатного ізраїльського юриста, Голови Верховного Суду Ізраїлю А. Барака «Суддівський розсуд», вперше видана у 1989 році [1, с. 465]. Спираючись на наукові знання та власний практичний досвід, автор в якості судової політики визначає комплекс факторів, які спрямовують судову владу під час обрання варіантів, які право надає їй [2, с. 44].

Ключовою фігурою у сфері судової політики виступає суддя, наділений відповідними повноваженнями з розгляду правових спорів у певному виді судочинства, формування та вироблення суддівської політики щодо застосування нормативних актів, узагальнення судової практики та створення правових позицій тощо [3, с. 21]. Право вибору в застосуванні нормативно-правового акту, правових позицій, судової практики або вироблення правового положення для вирішення спору має тільки суддя або колегія суддів [3, с. 21]. Така розумово-аналітична діяльність судді з вибору єдиної вірної правової норми, правової позиції, судової практики, за наявності декількох легітимних варіантів для застосування

Іванова Вікторія

ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ІНОЗЕМНИХ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЩОДО КОМПЕНСАЦІЇ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ	219
---	-----

Ігнатов М. П.

БАЛАНС МІЖ ПУБЛІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ТА ПРАВАМИ ЛЮДИНИ: ПОЗИЦІЯ ЄСПЛ У СПРАВАХ ЩОДО ОБІГУ НАРКОТИКІВ	223
---	-----

Калараш Р. А.

ПОГЛЯДИ ААРОНА БАРАКА НА ПРИРОДУ СУДОВОГО РОЗСУДУ ТА СУДОВОЇ ПОЛІТИКИ.....	226
---	-----

Книш І. П.

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ ЗІ СЛУЖБИ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я.....	228
--	-----

Коройд Ю. М.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ СУДІВ.....	232
--	-----

Коцюбко І. В.

СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ ПІД ЧАС СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЇ У ВИГЛЯДІ СТЯГНЕННЯ В ДОХІД ДЕРЖАВИ АКТИВІВ ПІДСАНКЦІЙНИХ ОСІБ.....	236
--	-----

Красножон О. М.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ТЕХНОЛОГІЙ	242
--	-----

Кривошей О. М.

ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ЯК ЗАСОБУ ДОКАЗУВАННЯ	246
--	-----

Лупійчук Д. В.

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРОКУРОРА В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	249
--	-----

Medviediev Vladyslav

COURT COSTS ALLOCATION AND THE PRINCIPLE OF PROPORTIONALITY: LESSONS FROM UKRAINIAN AND LATVIAN PROCEDURAL MODELS.....	253
--	-----

Мельникова Владислава

ЕТИКА АДВОКАТА В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	258
--	-----